

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет

Кафедра адміністративного права
та судочинства

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: «Фінансове право»

на тему: «Правове регулювання іноземних інвестицій в умовах воєнного стану:
виклики та перспективи для України»

Студентка групи:

Дмитрів Ірина Сергіївна

Керівник: к.ю.н., доц. Ментух Н.Ф.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS ____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль - 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	5
1.1. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні.....	5
1.2. Проблеми вдосконалення законодавства України про іноземні інвестиції в контексті адаптації до права ЄС.....	10
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	15
2.1. Тенденції залучення іноземних інвестицій в економіку України в умовах воєнного стану.....	15
2.2. Правове регулювання інвестицій в Україні в контексті післявоєнного відновлення.....	19
ВИСНОВКИ	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	27

ВСТУП

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю комплексного дослідження особливостей правового регулювання іноземних інвестицій в умовах воєнного стану, аналізу проблем функціонування інвестиційної сфери та визначення перспектив удосконалення законодавства України у контексті післявоєнного відновлення держави та євроінтеграційних процесів. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання сформульованих положень і висновків для вдосконалення національного інвестиційного законодавства та підвищення ефективності державної інвестиційної політики.

Сучасний етап розвитку України супроводжується масштабними політичними, економічними та правовими трансформаціями, зумовленими запровадженням воєнного стану внаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації. Воєнні дії спричинили суттєві втрати для національної економіки, руйнування об'єктів критичної інфраструктури, зниження рівня ділової активності та погіршення інвестиційного клімату. За таких умов особливого значення набуває питання залучення іноземних інвестицій як одного з ключових чинників забезпечення економічної стабільності, підтримання функціонування господарського комплексу та створення передумов для повоєнного відновлення держави.

Проблематика правового регулювання інвестиційної діяльності та іноземного інвестування досліджувалася у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема питання правового забезпечення інвестиційної діяльності, державного регулювання інвестиційних процесів, гарантування прав інвесторів та адаптації законодавства України до права Європейського Союзу. Однак умови воєнного стану та післявоєнного відновлення формують нові виклики, що потребують додаткового наукового осмислення та комплексного аналізу.

Метою міждисциплінарної курсової роботи є дослідження особливостей правового регулювання іноземних інвестицій в умовах воєнного стану,

визначення основних проблем у сфері залучення іноземного капіталу та обґрунтування перспектив удосконалення законодавства України.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

- дослідити правові основи регулювання інвестиційної діяльності в Україні;
- проаналізувати проблеми вдосконалення законодавства України про іноземні інвестиції в умовах адаптації до права ЄС;
- охарактеризувати тенденції залучення іноземних інвестицій в економіку України в умовах воєнного стану;
- визначити особливості правового регулювання інвестиційної діяльності у контексті післявоєнного відновлення;
- сформулювати пропозиції щодо вдосконалення механізмів державного регулювання іноземного інвестування.

Об’єктом дослідження виступають суспільні відносини, що виникають у сфері правового регулювання іноземних інвестицій в Україні.

Предметом дослідження є норми національного та міжнародного законодавства, що регулюють іноземне інвестування, механізми державного регулювання інвестиційної діяльності, а також особливості їх функціонування в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціально-юридичні **методи** пізнання, зокрема формально-юридичний, системно-структурний, порівняльно-правовий, логіко-юридичний, аналітичний та метод узагальнення.

Структура роботи зумовлена метою, завданнями та логікою дослідження. Робота складається зі змісту, вступу, двох розділів, які об’єднують чотири підрозділи, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 30 сторінок. Список використаних джерел налічує 28 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

1.1. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні

Правове забезпечення інвестиційних процесів в Україні ґрунтується на системі нормативно-правових актів, спрямованих на формування належних умов для залучення капіталу та гарантування захисту інвестицій. Ключове місце у структурі такого регулювання займають спеціальні законодавчі акти, серед яких Закон України «Про інвестиційну діяльність» [1], що визначає базові засади здійснення інвестиційної діяльності, закріплює правовий статус інвесторів та встановлює основні гарантії їх функціонування. Важливу роль також відіграє Закон України «Про режим іноземного інвестування» [2], норми якого регламентують специфіку діяльності іноземних інвесторів та забезпечують механізми правового захисту вкладеного капіталу. Окреме значення має Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» [3], спрямований на закріплення гарантій недоторканності інвестицій та правових механізмів їх охорони.

Поряд із спеціальними законами, регулювання інвестиційної сфери здійснюється через кодифіковані нормативні акти. Податкове законодавство визначає систему стимулів, пільг і преференцій для інвесторів, особливо у галузях, що мають стратегічне значення для економічного розвитку держави. Законодавство у сфері приватизації, своєю чергою, формує правові механізми передачі державного та комунального майна у приватну власність, відкриваючи додаткові можливості для інвестиційної активності.

Формування сприятливого інвестиційного середовища залишається одним із пріоритетних напрямів державної політики. Проте практична реалізація інвестиційних проєктів нерідко супроводжується значними труднощами. Серед найбільш поширених проблем виокремлюються надмірна бюрократизація адміністративних процедур, корупційні ризики, нестабільність правозастосовної

практики, а також часті зміни нормативного регулювання. Сукупність зазначених чинників істотно ускладнює процес інвестування та негативно впливає на рівень ефективності інвестиційної діяльності в державі.

У Законі України «Про інвестиційну діяльність» [1] закріплено загальні правові, економічні та соціальні засади здійснення інвестиційної діяльності на території України. Нормативне регулювання спрямоване на забезпечення рівного рівня захисту прав, законних інтересів та майна усіх суб'єктів інвестування незалежно від форми власності, а також на стимулювання розвитку національної економіки, міжнародного економічного співробітництва й інтеграційних процесів [1].

Інвестиційна діяльність в Україні може реалізовуватися у різних формах. Законодавство передбачає приватне інвестування, яке здійснюється громадянами, недержавними підприємствами, господарськими об'єднаннями, громадськими та релігійними організаціями, а також іншими юридичними особами, створеними на основі колективної власності. Окремий напрям становить державне інвестування, що реалізується органами державної влади за рахунок бюджетних і позичкових ресурсів, а також державними підприємствами та установами із використанням власних або залучених коштів. Місцеве інвестування здійснюється органами місцевого самоврядування та комунальними підприємствами через фінансування з місцевих бюджетів і позичкових ресурсів. Законодавство також передбачає механізми державної підтримки інвестиційних проєктів, іноземне інвестування за участю іноземних держав, юридичних і фізичних осіб, а також спільне інвестування за участю українських та іноземних суб'єктів [1].

Функціонування інвестиційної сфери в умовах воєнного стану потребує адаптації існуючих механізмів до нових економічних і безпекових викликів. За таких умов особливого значення набуває спрямування інвестиційних ресурсів у стратегічно важливі сектори економіки. Пріоритетного фінансування потребують енергетика, оборонно-промисловий комплекс, аграрний сектор, транспортна та критична інфраструктура, а також сфера телекомунікацій.

Розвиток зазначених галузей забезпечує не лише підтримання обороноздатності держави, але й збереження соціально-економічної стабільності та зайнятості населення.

Важливим напрямом залишається активне залучення державних і місцевих інвестицій для відновлення пошкодженої інфраструктури та реалізації соціально значущих проєктів. Ефективність таких процесів значною мірою залежить від наявності прозорих механізмів розподілу фінансових ресурсів та належного контролю за їх використанням. Особливу роль відіграє державна підтримка інвесторів. Запровадження спеціальних програм стимулювання може включати податкові пільги, гарантії захисту інвестицій, консультативний супровід та спрощення адміністративних процедур щодо отримання дозволів і ліцензій. Значний потенціал для економічної стабілізації також мають іноземні інвестиції, залучення яких можливе через міжнародні кредити, грантові програми та пряме фінансування проєктів відбудови. У такому контексті особливої ваги набуває гарантування належного рівня правового захисту іноземного капіталу.

Додатковим інструментом економічного відновлення виступає державно-приватне партнерство. Співпраця державного та приватного секторів дозволяє ефективніше реалізовувати масштабні інфраструктурні проєкти, модернізувати міське господарство та впроваджувати інноваційні технологічні рішення.

Реалізація зазначених напрямів потребує системної державної стратегії, координації дій органів влади різних рівнів, залучення бізнес-середовища та активної участі громадськості. В умовах воєнного стану ефективне інвестиційне законодавство стає одним із визначальних чинників економічної стійкості держави. Закон України «Про режим іноземного інвестування» визначає правові засади здійснення іноземного інвестування на території України, виходячи із загальних принципів національного законодавства [2].

Іноземні інвестиції можуть здійснюватися у формі конвертованої іноземної валюти, валюти України у випадках, передбачених законодавством, рухомого та нерухомого майна, майнових прав, корпоративних прав, цінних паперів, а також прав інтелектуальної власності. До об'єктів інвестування також

належать права вимоги за договірними зобов'язаннями, права користування природними ресурсами та інші цінності, не заборонені законодавством України [2].

Форми здійснення іноземного інвестування охоплюють участь у спільних підприємствах, створення підприємств зі стовідсотковим іноземним капіталом, придбання діючих підприємств, купівлю рухомого та нерухомого майна, отримання прав користування землею та природними ресурсами, а також здійснення господарської діяльності на підставі угод про розподіл продукції. Законодавство допускає й інші форми інвестиційної діяльності, якщо вони не суперечать вимогам права [2].

В умовах воєнного стану особливого значення набуває вибір форм інвестування, здатних забезпечити максимальний рівень захисту капіталу та ефективності вкладень. Одним із найбільш перспективних механізмів виступає створення спільних підприємств, що дозволяє поєднати управлінський досвід українських партнерів із технологічними та фінансовими можливостями іноземних інвесторів. Подібні підприємства можуть функціонувати у сферах оборонної промисловості, критичної інфраструктури та забезпечення базових потреб населення. Попри підвищені ризики, інвестиції у нерухомість також можуть залишатися перспективним напрямом за умови вкладення коштів у безпечні регіони та стратегічно важливі об'єкти. Йдеться, зокрема, про комерційну нерухомість, придатну для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб або державних установ.

Окрему роль відіграють інвестиції у стратегічні галузі через угоди про розподіл продукції, насамперед у сфері енергетики та видобутку природних ресурсів. Підтримка таких секторів має важливе значення для забезпечення енергетичної безпеки та економічної незалежності держави. Поширення набуває й механізм прямого фінансування без створення юридичної особи, зокрема через придбання облігацій, акцій або надання кредитних ресурсів українським підприємствам, що продовжують функціонувати в умовах воєнного стану.

Інвестиційні стратегії в умовах воєнних ризиків потребують комплексного підходу та врахування безпекових факторів, однак за належного правового й економічного супроводу здатні забезпечити значний потенціал для відновлення національної економіки.

Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» [3] формує систему гарантій правового захисту іноземного капіталу. На основі його положень можна виокремити низку базових принципів: гарантування захисту інвестицій та законних інтересів інвесторів; обов'язок дотримання українського законодавства; заборона реквізиції інвестицій, за винятком надзвичайних обставин; гарантування компенсації у випадку примусового вилучення майна; право на вільне перерахування прибутків за кордон; можливість реінвестування отриманих доходів; обов'язок сплати податків відповідно до вимог законодавства; визначення окремих видів діяльності, що підлягають ліцензуванню; встановлення спеціальних регуляторних процедур; здійснення діяльності виключно у межах, дозволених законодавством України. Сукупність зазначених принципів формує правову основу функціонування іноземного капіталу в Україні та сприяє створенню стабільного інвестиційного середовища.

Положення Закону України «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів господарювання, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження» спрямовані на забезпечення рівних конкурентних умов для суб'єктів господарювання незалежно від участі іноземного капіталу. Законодавством встановлено, що підприємства з іноземними інвестиціями застосовують національний режим валютного регулювання та оподаткування нарівні з суб'єктами господарювання, створеними без участі іноземного капіталу [4].

Законом України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» визначено організаційні, фінансові та правові засади стимулювання масштабних інвестиційних проєктів, спрямованих на створення нових робочих місць, розвиток регіонів та підвищення конкурентоспроможності національної економіки [5].

Аналіз чинного законодавства дозволяє виокремити основні напрями подальшого розвитку інвестиційної політики України. Серед ключових завдань — посилення захисту прав інвесторів, скорочення бюрократичних процедур, удосконалення механізмів виведення прибутків і реінвестування. Важливого значення набуває вдосконалення законодавства у сфері іноземного інвестування, розвиток державно-приватного партнерства, розширення системи податкових стимулів для інноваційних та технологічних проєктів, а також забезпечення стабільності умов інвестування та ефективного судового захисту [6, с. 200].

Досягнення зазначених цілей можливе лише за умови комплексного підходу, узгодженої взаємодії органів державної влади, бізнес-середовища, міжнародних партнерів та громадянського суспільства. Саме формування передбачуваного, прозорого й безпечного інвестиційного середовища здатне забезпечити стійкий економічний розвиток України у довгостроковій перспективі.

1.2. Проблеми вдосконалення законодавства України про іноземні інвестиції в контексті адаптації до права ЄС

Модель розвитку інвестиційного законодавства, за якої іноземним інвесторам надаються численні податкові, адміністративні та фінансові преференції, фактично створює нерівні умови для суб'єктів господарювання та містить ознаки дискримінаційного підходу. Українська правова система вже мала досвід існування спеціальних податкових режимів для підприємств з іноземними інвестиціями. У попередні періоди такі суб'єкти господарювання користувалися податковими перевагами, відповідно до яких нові податки або зміни податкових правил, що погіршували умови їх діяльності, на них не поширювалися. Крім того, новостворені підприємства з іноземними інвестиціями певний час звільнялися від сплати податку на прибуток. Подібні преференції передбачалися Законом України від 13.03.1992 «Про іноземні інвестиції» та Декретом Кабінету Міністрів України від 20.05.1993 «Про режим

іноземного інвестування». Наслідком такого регулювання стало використання окремих підприємств як внутрішніх офшорних механізмів для мінімізації податкового навантаження.

Згодом був ухвалений Закон України від 17.02.2000 № 1457-III «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження», яким для підприємств з іноземними інвестиціями було встановлено національний режим оподаткування та забезпечено рівність умов господарювання. Після тривалих політичних дискусій і розгляду відповідних питань Конституційним Судом України дія зазначеного Закону поширилася на всі підприємства незалежно від часу їх створення [4].

Реформування інвестиційного законодавства доцільно розпочинати із відмови від надмірної системи спеціальних пільг і преференцій, включаючи моделі на кшталт «інвестиційних нянь». Пріоритетного значення набуває формування недискримінаційного правового режиму, який гарантуватиме рівний доступ як національних, так і іноземних компаній до інвестиційних проєктів, державної підтримки та ринкових ресурсів незалежно від форми власності.

Особливого значення для економічного розвитку держави набувають прямі іноземні інвестиції (foreign direct investment, FDI), під якими розуміються довгострокові вкладення іноземного капіталу в економіку країни. Саме такий формат інвестування традиційно розглядається як найбільш ефективний для держав із трансформаційною економікою, оскільки дозволяє реалізовувати масштабні інфраструктурні та виробничі проєкти, забезпечує надходження сучасних технологій, управлінських практик та інноваційних рішень [7].

Водночас залучення іноземного капіталу потребує не лише створення сприятливих економічних умов, а й належного забезпечення національної безпеки. Протягом тривалого часу державна політика багатьох країн була спрямована переважно на максимальне відкриття економік для зовнішніх інвесторів. Однак поступово почали проявлятися і негативні наслідки

безконтрольної лібералізації: посилення залежності від іноземного капіталу, втрата конкурентних позицій національних підприємств, виникнення політичних ризиків та можливостей економічного впливу на державні рішення. У зв'язку з цим дедалі більше держав впроваджують спеціальні механізми перевірки іноземних інвестицій, спрямовані на захист економічної безпеки, запобігання незаконному використанню капіталу та мінімізацію ризиків недобросовісного інвестування [8].

У березні 2019 року держави — члени Європейського Союзу ухвалили рішення про створення Механізму скринінгу іноземних інвестицій (EU Investment Screening Mechanism), який почав діяти наприкінці 2020 року [9]. Зазначений механізм установив загальні підходи до перевірки прямих іноземних інвестицій, залишивши державам-членам право самостійно визначати конкретні процедури та рівень застосування контрольних заходів [8]. За допомогою такого інструменту Європейська комісія та держави-члени отримали можливість оцінювати потенційний вплив іноземних інвестицій на безпеку та громадський порядок, що сприяє зміцненню економічної стабільності та колективної безпеки Європейського Союзу [10].

Фактично механізм скринінгу орієнтований насамперед на контроль інвестицій у стратегічні та технологічно важливі галузі, зокрема в контексті обмеження доступу іноземних держав до критичних активів європейських економік. Додаткової актуальності такі підходи набули після початку російської агресії проти України, посилення санкційної політики та загальної нестабільності міжнародних геополітичних процесів. Найбільшу увагу приділяють сферам енергетики, оборони, космічної галузі, високих технологій та іншим стратегічним секторам, від яких залежить конкурентоспроможність держави.

Запровадження аналогічного механізму в Україні є необхідним як із позиції національної безпеки, так і з огляду на процес адаптації українського законодавства до асquis ЄС. Вирішальне значення у формуванні відповідної моделі матимуть положення Регламенту (ЄС) 2019/452 Європейського

Парламенту та Ради від 19.03.2019, який установлює рамкові умови перевірки прямих іноземних інвестицій у Європейському Союзі [11]. Система скринінгу повинна поєднувати ефективний захист державних інтересів із недопущенням надмірного регуляторного навантаження на інвесторів. Йдеться про необхідність визначення чітких критеріїв операцій, що підлягають перевірці, встановлення порогових показників, закріплення повноважень уповноважених органів та запровадження відповідальності за порушення встановлених процедур [12, с. 75, 86].

Україна потребує збалансованої моделі скринінгу іноземних інвестицій, яка одночасно забезпечуватиме захист національної безпеки, відповідатиме принципам відкритої економіки та враховуватиме європейський досвід правового регулювання. Особливого значення набуває адаптація вітчизняного законодавства до численних директив і регламентів ЄС у сфері інвестиційної діяльності, функціонування інвестиційних фондів, пруденційного нагляду, управління ризиками та захисту прав інвесторів.

Важливим елементом модернізації інвестиційного законодавства має стати створення дієвих компенсаційних механізмів для інвесторів, аналогічних тим, які функціонують у країнах Європейського Союзу [13]. Директива 97/9/ЄС Європейського парламенту та Ради від 03.03.1997 «Про схеми компенсації інвесторам» передбачає обов'язок держав-членів забезпечити функціонування офіційно визнаних систем компенсації, що гарантують мінімальний рівень захисту інвесторів у разі неспроможності інвестиційної компанії виконати свої зобов'язання перед клієнтами. На відміну від європейської практики, українське законодавство наразі фактично не містить комплексних механізмів компенсаційного захисту інвесторів. Реально функціонуючим способом мінімізації ризиків залишається переважно страхування можливих втрат на фінансових та інвестиційних ринках.

Потреба реформування інвестиційного законодавства обумовлюється не лише перспективами післявоєнного відновлення, а й поточним станом інвестиційної активності. За даними статистики, у січні — травні 2024 року

чистий приплив прямих іноземних інвестицій в Україну становив 2,2 млрд доларів США, з яких 1,5 млрд доларів припадало на реінвестування доходів. За аналогічний період 2023 року обсяг інвестицій становив 2,1 млрд доларів США [14]. Станом на 31.03.2024 загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України досяг 55 786,6 млн доларів США. Найбільша частка інвестицій була спрямована до промисловості — 38,9 %, а також у сферу оптової та роздрібної торгівлі — 17 %. Серед основних держав-інвесторів домінують Кіпр, Нідерланди, Швейцарія, Велика Британія, Німеччина, Австрія, Люксембург і Франція.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

2.1. Тенденції залучення іноземних інвестицій в економіку України в умовах воєнного стану

В умовах повномасштабної війни, загострення міжнародної безпекової ситуації та тривалих внутрішніх економічних потрясінь іноземний капітал набуває для України не лише фінансового, а й стратегічного значення. Надходження зовнішніх інвестиційних ресурсів забезпечує підтримання макроекономічної стабільності, сприяє відновленню виробничого сектору, формує підґрунтя для модернізації господарського комплексу та одночасно посилює економічну складову національної безпеки. Залучення міжнародного капіталу дозволяє державі акумулювати додаткові ресурси, необхідні для реконструкції інфраструктури, розвитку підприємництва та післявоєнного відновлення економіки.

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) становлять форму довгострокового вкладення капіталу нерезидентами у господарську систему іншої держави. Подібні інвестиційні процеси охоплюють фінансування створення нових підприємств, участь у розвитку виробничих потужностей, модернізацію технологічної бази, а також реалізацію масштабних економічних проєктів. Обсяги ПІІ традиційно визначаються у мільйонах доларів США. Саме прямі іноземні інвестиції вважаються найбільш ефективним різновидом міжнародного капіталовкладення для держав із трансформаційною економікою, оскільки забезпечують не лише приплив фінансових ресурсів, а й передачу сучасних технологій, інноваційних управлінських моделей, новітніх методів організації виробництва та механізмів корпоративного управління. Результатом такого впливу стає підвищення продуктивності національної економіки, зростання

конкурентоспроможності підприємств та активізація інноваційного розвитку [15].

Особливого значення аналіз іноземного інвестування набув упродовж 2023 року, коли економіка України функціонувала в умовах воєнного стану та високого рівня геополітичних ризиків. Відомості щодо обсягів надходження прямих іноземних інвестицій дозволяють оцінити ступінь довіри міжнародного бізнесу до українського ринку, а також визначити характер впливу зовнішнього капіталу на економічну стійкість держави. За результатами трьох кварталів 2023 року загальний обсяг ПІІ в Україну склав 4095 млн доларів США, тоді як приріст інвестицій становив 1151 млн доларів США [15]. Водночас обсяги інвестицій з України залишалися незначними та демонстрували від'ємну динаміку.

Дослідження десятирічного періоду надходження ПІІ свідчить про наявність суттєвих коливань інвестиційної активності, зумовлених як внутрішніми економічними процесами, так і зовнішньополітичними чинниками. Період з 2014 по 2023 роки характеризується істотними трансформаціями інвестиційного середовища, що безпосередньо вплинули на економічне планування, підприємницьку діяльність та стратегії розвитку суб'єктів господарювання. Воєнні дії, нестабільність фінансової системи, інфляційні процеси, коливання валютного ринку та невизначеність податкової політики суттєво ускладнили процес залучення іноземного капіталу. Саме на такі фактори звертають увагу М. Тимоць та Г. Стахів, підкреслюючи необхідність формування довгострокової державної програми стимулювання іноземного інвестування [16].

З метою активізації інвестиційних процесів державою було сформовано низку стратегічних документів, спрямованих на створення сприятливого економічного середовища. Важливе значення має Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки, серед ключових пріоритетів якої визначено стимулювання інвестицій у сферу інноваційного виробництва [17]. Значну роль також відіграє Стратегія залучення прямих іноземних інвестицій в Україну, презентована у 2021 році в межах програми USAID

«Конкурентоспроможна економіка України». Підготовка документа здійснювалася за участю компанії EY в Україні спільно з Офісом Національної інвестиційної ради, Міністерством економіки та державною установою UkraineInvest [18].

Додатковим напрямом державної політики виступає підтримка інноваційного розвитку. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності до 2030 року визначає основні механізми стимулювання технологічного оновлення економіки та підвищення інвестиційної привабливості держави. Реалізація зазначених стратегічних підходів спрямована на мобілізацію внутрішніх і зовнішніх ресурсів для забезпечення стабільного економічного розвитку регіонів.

Для налагодження комунікації з потенційними інвесторами та популяризації українських інвестиційних можливостей було створено електронну платформу Advantage Ukraine. Ресурс містить інформацію щодо інвестиційних проєктів у промисловості, машинобудуванні, фармацевтичній галузі, деревообробці, металургії та інших секторах економіки [19]. Упродовж перших трьох місяців функціонування платформи Міністерство економіки України зафіксувало понад 500 звернень щодо інвестування та міжнародної торговельної співпраці [20]. Одним із найбільш затребуваних напрямів консультування стало інформування про механізми страхування воєнних ризиків та інвестиційні стимули.

Суттєві зміни у сфері захисту іноземного капіталу пов'язані з ухваленням Закону України від 22 листопада 2023 року № 3497-IX «Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків», який набрав чинності з 1 січня 2024 року [21]. Законодавчі нововведення передбачили можливість страхування інвестиційних проєктів, що реалізуються на території України, за рахунок ресурсів Експортно-кредитного агентства [22, с. 90]. Подібний механізм покликаний мінімізувати ризики втрати капіталу внаслідок бойових дій та створити додаткові гарантії для міжнародних інвесторів.

Практика страхування інвестицій від воєнно-політичних ризиків широко використовується у світовій економіці як інструмент забезпечення стабільності інвестиційного клімату. Надання державних гарантій та страхового покриття у випадках воєнних конфліктів, терористичних загроз, громадянських заворушень або експропріації сприяє підвищенню рівня довіри до економіки держави та стимулює надходження міжнародного капіталу.

Однією з найбільш впливових міжнародних інституцій у зазначеній сфері виступає Multilateral Investment Guarantee Agency, що функціонує у структурі World Bank Group. Основним напрямом діяльності агентства є страхування іноземних інвестицій від некомерційних ризиків у країнах, що розвиваються. Страхове покриття охоплює ризики, пов'язані з війною, політичною нестабільністю, експропріацією та масовими заворушеннями. Станом на 2021 рік загальний обсяг страхового портфеля MIGA перевищував 12,3 млрд доларів США та охоплював понад 160 держав світу.

У Сполучених Штатах Америки аналогічні функції тривалий час виконувала Overseas Private Investment Corporation, заснована у 1971 році [23]. Діяльність агентства була спрямована на підтримку американських компаній, які реалізовували інвестиційні проекти в державах із підвищеним рівнем політичних ризиків. Система страхування охоплювала загрози, пов'язані з воєнними конфліктами, терористичними актами, громадянськими заворушеннями та ризиком примусового вилучення активів.

Особливе місце у міжнародній системі страхування інвестицій займають експортно-кредитні агентства країн G7. Подібні інституції забезпечують страхування політичних ризиків, кредитне страхування, інвестиційні гарантії та фінансову підтримку експортно орієнтованого бізнесу [22, с. 91]. Механізми діяльності ЕКА спрямовані на мінімізацію ризиків, пов'язаних із функціонуванням підприємств у нестабільних юрисдикціях. Найбільш поширеними інструментами виступають страхування від неповернення кредитів, гарантії компенсації збитків у разі експропріації майна та страхове покриття наслідків воєнних дій.

Вартість страхування інвестицій від воєнних ризиків визначається залежно від обсягу вкладених коштів, характеру інвестиційного проєкту, рівня політичної небезпеки та масштабу страхового покриття. Розмір страхових платежів, як правило, становить від 0,5 % до 5 % загальної суми інвестицій, хоча в окремих випадках може перевищувати зазначені показники. Запровадження подібних механізмів формує додаткові гарантії для міжнародного бізнесу та стимулює залучення іноземного капіталу навіть в умовах воєнного стану [24].

Загальна динаміка розвитку механізмів залучення іноземних інвестицій свідчить про поступове формування багаторівневої системи підтримки економіки України в умовах війни. Важливу роль у зазначених процесах відіграють цифрові інвестиційні платформи, зокрема «Advantage Ukraine», оновлення законодавчої бази, включаючи Закон України від 22.11.2023 № 3497, а також міжнародні фінансові програми, реалізовані за участю EDCF. Сукупність таких інструментів забезпечує адаптацію інвестиційної політики до сучасних безпекових та економічних викликів, сприяє підтриманню інвестиційної привабливості держави та створює підґрунтя для довгострокового економічного відновлення. Подальший розвиток державної інвестиційної політики потребує системного аналізу міжнародного досвіду, удосконалення нормативно-правового регулювання та формування ефективних механізмів стимулювання іноземного інвестування в українську економіку.

2.2. Правове регулювання інвестицій в Україні в контексті післявоєнного відновлення

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України спричинила кардинальну трансформацію інвестиційних потреб держави. Забезпечення модернізації економічної системи та реалізація післявоєнної реконструкції без масштабного залучення інвестиційних ресурсів фактично стають неможливими. В умовах воєнного стану внутрішнього фінансового потенціалу недостатньо для покриття наявних потреб економіки, тоді як

іноземний капітал демонструє обережність через високий рівень ризиків та відсутність належного комплексу гарантій захисту вкладених ресурсів.

Період воєнного протистояння та подальшої відбудови супроводжується виникненням численних викликів, пов'язаних із підтриманням макроекономічної стабільності, одним із ключових елементів якої виступає розвиток інвестиційної діяльності. Пріоритетного значення за таких обставин набуває формування сучасного нормативно-правового механізму регулювання інвестиційної сфери, здатного відповідати умовам надзвичайних загроз та кризових процесів. Простежується поступове переорієнтування від жорстких регуляторних підходів до більш адаптивних механізмів правового впливу, спрямованих на дерегуляцію господарської діяльності, спрощення дозвільних процедур, упровадження спеціальних правових режимів, забезпечення податкових і митних стимулів, посилення гарантій захисту прав інвесторів, а також розширення інструментів державної підтримки підприємництва.

Формування інвестиційної привабливості України у процесі повоєнного відновлення залежить від значної кількості факторів, проте визначальну роль відіграє саме якість правового регулювання інвестиційних процесів. Органи державної влади фактично виконують центральну функцію в організації інвестиційної діяльності, забезпечуючи розроблення та реалізацію державної інвестиційної політики відповідно до тенденцій економічного розвитку. Основне призначення національного законодавства у сфері інвестування полягає у забезпеченні захисту економічних інтересів держави, гарантуванні фінансово-інвестиційної безпеки, а також створенні стабільних умов функціонування для іноземних інвесторів із належним забезпеченням їхніх прав та законних інтересів.

У межах післявоєнної реконструкції доцільним видається підхід, запропонований О. Негодою, відповідно до якого трактування інвестицій у національному законодавстві повинно базуватися на міжнародно-правових підходах. У міжнародному праві інвестиції розглядаються як майно, майнові права та господарські операції, що дозволяє більш комплексно розкрити

економічну і правову природу інвестиційних процесів. Подібне розуміння створює можливість одночасного поєднання інвестицій як об'єкта правовідносин і як юридичної підстави здійснення інвестиційної діяльності. Завдяки такому підходу забезпечується точніше визначення змісту інвестиційних правовідносин та їх об'єктного складу, що сприятиме вдосконаленню правового регулювання відповідної сфери. Науковець визначає інвестиції як майнові та немайнові активи (права), які набуваються суб'єктом інвестування з метою отримання прибутку або збільшення капіталу [6, с. 201].

Ключове місце у процесі залучення інвестицій належить державі, оскільки саме державна політика та законодавче регулювання формують уявлення про рівень економічної стабільності й прогнозованості розвитку країни. Державна інвестиційна політика виступає основним інструментом створення сприятливого інвестиційного середовища, орієнтованого на стимулювання економічного та технологічного розвитку, а також інтеграцію держави у глобальний економічний простір. Забезпечення стабільності правового регулювання, усунення нормативних бар'єрів, чітка правова регламентація процедур, належний захист прав інвесторів, ефективна система охорони інтелектуальної власності, протидія корупційним проявам і дотримання міжнародних стандартів формують необхідні передумови для підвищення рівня інвестиційної активності. Одночасно державна підтримка економічних галузей із високим інвестиційним потенціалом може реалізовуватися шляхом застосування податкових пільг, компенсаційних механізмів та інших стимулюючих інструментів.

На сучасному етапі помітною є активізація діяльності органів публічної влади у сфері інституційного забезпечення інвестиційної політики. Важливого значення набув запуск платформи «Advantage Ukraine», призначеної для представлення інвестиційних проєктів міжнародним партнерам. Значну роль також виконує Урядовий офіс із залучення та підтримки інвестицій UkraineInvest, діяльність якого спрямована на забезпечення комунікації між інвесторами та державними органами, а також надання аналітичного супроводу інвестиційним процесам. У структурі Міністерства економіки України

сформовано окремі підрозділи, відповідальні за реалізацію секторальної інвестиційної політики. Особливої ваги набуває процес інтеграції до європейського правового простору, що передбачає адаптацію національного законодавства до *acquis communautaire*, запровадження прозорих процедур оцінки впливу на довкілля, забезпечення конкурентного середовища та підвищення ефективності судового захисту прав інвесторів.

Умови післявоєнного відновлення вимагають побудови системи державного регулювання інвестиційної діяльності на основі поєднання оперативності прийняття рішень із дотриманням принципів правової держави. Наявність чітких законодавчих гарантій, прозорих адміністративних процедур, належного рівня інституційної спроможності та ефективної взаємодії між суб'єктами регуляторної політики забезпечує формування довіри інвесторів, стимулює надходження капіталу та створює підґрунтя для сталого економічного розвитку [25, с. 45].

Однією з найбільш проблемних сфер правового регулювання залишається управління публічними інвестиціями. Наприкінці 2023 року Кабінетом Міністрів України було схвалено Дорожню карту реформування системи управління публічними інвестиціями [26], яка ґрунтується на рекомендаціях Світового банку, Міжнародного валютного фонду та міжнародній практиці організації інвестиційних процесів. Документ спрямований на формування єдиної, стабільної та ефективної моделі управління публічними інвестиціями в умовах післявоєнної реконструкції держави. Важливою особливістю Дорожньої карти стало впровадження нових категорій, зокрема понять «публічні інвестиції», «публічний інвестиційний проєкт» та «управління публічними інвестиціями», які раніше не були закріплені у національному законодавстві. У 2024 році Кабінет Міністрів України затвердив План заходів щодо реалізації Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями на 2024–2028 роки, де одним із ключових завдань визначено законодавче закріплення зазначених понять [27].

Відповідно до п. 1.2 Порядку визначення та застосування показників опосередкованої вартості спорудження житла за регіонами України, державні інвестиції визначаються як кошти державного та місцевих бюджетів [9]. Разом із тим подібне визначення не охоплює повною мірою зміст відповідного поняття. За відсутності законодавчо закріпленого визначення категорії «публічні інвестиції» терміни «державні інвестиції» та «публічні інвестиції» фактично використовуються як близькі за змістом. Подальший розвиток законодавства потребує систематизації термінологічного апарату, усунення дублювання правових категорій та закріплення єдиних підходів до визначення змісту основних інвестиційних понять.

Масштабні руйнування, спричинені воєнними діями, обумовлюють гостру потребу у швидкому залученні інвестиційних ресурсів для відбудови критичної інфраструктури, житлового фонду, енергетичної системи, транспортно-логістичних об'єктів, аграрного сектору та медичної сфери. Одночасно надмірна поспішність у прийнятті рішень за відсутності належних правових гарантій може негативно впливати на рівень довіри інвесторів, особливо міжнародних. Забезпечення балансу передбачає поєднання оперативності управлінських рішень із принципами законності та правової визначеності. Регуляторна система повинна характеризуватися достатньою гнучкістю, не порушуючи при цьому положень Конституції України та міжнародних зобов'язань держави. Державна підтримка бізнесу має бути спрямована не на створення привілейованих умов для окремих суб'єктів, а на забезпечення добросовісної конкуренції та рівності учасників економічних відносин.

Прикладом практичної реалізації такого підходу виступає Закон України «Про індустріальні парки» із змінами 2022–2023 років, положення якого передбачають звільнення учасників індустріальних парків від сплати ПДВ та мита при імпорті обладнання, а також компенсацію частини витрат на підключення до інженерних мереж. Вказані механізми поєднують інструменти державного стимулювання із забезпеченням прозорих конкурентних умов функціонування суб'єктів господарювання. Важливу роль також відіграє

платформа «Advantage Ukraine», започаткована у 2022 році для представлення інвестиційного потенціалу України міжнародним партнерам. Додатково функціонує програма UkraineInvest, яка забезпечує супровід інвесторів за принципом «єдиного вікна», включаючи взаємодію з державними органами, захист прав інвесторів та прискорення адміністративних процедур [28, с. 114–115].

Таким чином, ефективність інвестиційної політики у процесі післявоєнного відновлення безпосередньо залежить від забезпечення стабільності законодавства, прозорості процедур та належного рівня координації між державними інституціями. Дотримання принципів законності й оперативності створює необхідні передумови для залучення приватного капіталу та формування стійкого економічного розвитку. За таких умов інституційно-правові механізми регулювання інвестиційної діяльності повинні адаптуватися до кризових викликів, одночасно зберігаючи фундаментальні засади правової держави, що виступає однією з ключових передумов успішної післявоєнної відбудови України.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що правове регулювання іноземних інвестицій в Україні є важливим елементом забезпечення економічної стабільності держави, особливо в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Нормативно-правова база України у сфері інвестиційної діяльності сформована на основі спеціальних законів, міжнародних договорів та механізмів державної підтримки інвесторів. Разом із тим чинне законодавство потребує подальшого вдосконалення, оскільки значна частина нормативних актів була прийнята ще на початковому етапі становлення ринкової економіки та не повною мірою відповідає сучасним викликам, пов'язаним із воєнними ризиками, євроінтеграційними процесами та потребами масштабної відбудови держави.

У ході дослідження з'ясовано, що воєнний стан суттєво вплинув на інвестиційний клімат України, зумовивши зростання економічних і безпекових ризиків для іноземних інвесторів. Основними перешкодами для залучення іноземного капіталу залишаються нестабільність правового регулювання, бюрократичні процедури, корупційні ризики, недостатній рівень гарантування захисту інвестицій та складність прогнозування економічної ситуації. Водночас навіть в умовах війни Україна продовжує реалізовувати державну політику, спрямовану на підтримку інвестиційної діяльності, розвиток державно-приватного партнерства, цифровізацію інвестиційних процесів та створення спеціальних механізмів страхування воєнних ризиків.

Дослідження показало, що важливе значення для модернізації інвестиційного законодавства має адаптація національної правової системи до права Європейського Союзу. Упровадження європейських стандартів правового регулювання, механізмів скринінгу іноземних інвестицій, систем компенсаційного захисту інвесторів та прозорих процедур державного контролю сприятиме формуванню більш стабільного та передбачуваного інвестиційного середовища. Особливого значення набуває забезпечення балансу між

відкритістю економіки для іноземного капіталу та необхідністю захисту національної безпеки, стратегічних галузей економіки й критичної інфраструктури держави.

У процесі дослідження встановлено, що післявоєнне відновлення України потребуватиме значних обсягів внутрішніх та зовнішніх інвестиційних ресурсів. Найбільш перспективними напрямками інвестування визначено відбудову критичної інфраструктури, енергетичного сектору, оборонно-промислового комплексу, транспортної системи, аграрної сфери та інноваційних галузей економіки. Ефективність реалізації таких проєктів значною мірою залежатиме від здатності держави забезпечити прозорість регуляторних процедур, стабільність законодавства, ефективний судовий захист прав інвесторів та належний рівень міжнародного фінансового співробітництва.

Отже, подальший розвиток системи правового регулювання іноземних інвестицій в Україні повинен здійснюватися на основі комплексного реформування інвестиційного законодавства, гармонізації його з правом Європейського Союзу, удосконалення механізмів державної підтримки та гарантування безпеки інвесторів. Формування стабільного, прозорого та конкурентоспроможного інвестиційного середовища є необхідною передумовою економічного відновлення України, зміцнення її міжнародної інвестиційної привабливості та забезпечення довгострокового сталого розвитку держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 року № 1560-XII. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. Ст. 646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1560-12>
2. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 19. Ст. 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/93/96-%D0%B2%D1%80>
3. Про захист іноземних інвестицій на Україні : Закон України від 10 вересня 1991 року № 1540а-XII. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 46. Ст. 616. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1540%D0%B0-12>
4. Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів господарювання, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження : Закон України від 17 лютого 2000 року № 1457-III. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 12. Ст. 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1457-14>
5. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні: Закон України від 17 грудня 2020 року № 1116-IX. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 2021. № 14. Ст. 571. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1116-20>
6. Негода О. А. Поняття інвестицій у законодавстві України та країн-членів Європейського Союзу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 200–203. DOI: 10.32782/2524-0374/2022-12/44
7. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>
8. Залучення доброчесних інвестицій. Центр Разумкова. Грудень 2023. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2023/12/05/2023-ПАКТ-8.pdf>

9. EU foreign investment screening mechanism becomes fully operational. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1867
10. Report from the Commission to the European Parliament and the Council. European Union. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2484a1ca-4e68-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en>
11. Regulation 2019/452 EN. EUR-Lex. 2019. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2019.079.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2019%3A079I%3ATOC>
12. Кучерявенко С. Скринінг прямих іноземних інвестицій. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2024. № 1. С. 75–89. URL: https://www.researchgate.net/publication/378271985_Skrining_pramih_inozemnih_investicij
13. Глібко С. В., Шовкопляс Г. М. Компенсаційні схеми захисту прав інвесторів у ЄС та їх впровадження в Україні. *Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку*. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/26.05.15/Conf_26.05.15_23.pdf
14. Іноземні інвестиції в Україну зростають: хто вкладає найбільше коштів в українські компанії? Visit Ukraine. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/4424/foreign-investment-in-ukraine-is-growing-who-invests-the-most-in-ukrainian-companies>
15. Прямі іноземні інвестиції в Україну. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2022/>
16. Тимоць М. В., Стахів Г. І. Фінансові аспекти залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2155/2084>
17. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

18. Презентовано Стратегію залучення прямих іноземних інвестицій в Україну. National Investment Council of Ukraine. 16 липня 2021 року. URL: <http://www.nicouncil.org.ua/uk/2020-04-14-07-51-43/293-prezentovano-stratehiiu-zaluchennia-priamykh-inozemnykh-investytsii-v-ukrainu.html>
19. На відкритті торгів Нью-Йоркської фондової біржі Україна презентувала платформу залучення іноземних інвестицій Advantage Ukraine. Міністерство економіки України. 06.09.2022. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=2bf3d944-2c98-4b44-a222-d9d72aa41376&title=NaVidkrittiTorgivNiuiorskoiFondovoiBirzhiUkrainaPrezentuvalaPlatformuZaluchenniaInozemnikhInvestitsiiAdvantageUkraine>
20. AdvantageUkraine: Ukraine received over 500 investment requests during three months. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=en-GB&id=d49f0591-ec03-47aa-b11c-8926564c43cf&title=Advantageukraine-UkraineReceivedOver500-InvestmentRequestsDuringThreeMonths>
21. Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків: Закон України від 22.11.2023 № 3497-IX. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 2023, № 134, ст.788. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-20#Text>
22. Галасюк В. В. Експортно-кредитне агентство як механізм розвитку високотехнологічного експорту України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 18, ч. 1. С. 89–93.
23. U.S. International Development Finance Corporation (DFC) is America's development finance institution. URL: <https://www.dfc.gov/>
24. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України від 24.02.2022 р. № 2102-IX. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 2022. № 19. С. 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>

25. Ковальчук І. Державне регулювання інвестиційної діяльності в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. *Via Economica*. 2023. № 2. С. 45–52.
26. Дорожня карта реформування системи управління публічними інвестиціями. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/Дорожня_карта_УПІ.pdf
27. Про затвердження плану заходів з реалізації Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями на 2024–2028 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 червня 2024 р. № 588-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2024-%D1%80#Text>
28. Нечаєва І. Відновлення прямих іноземних інвестицій: глобальні перспективи та українські реалії. *Актуальні питання економіки та бізнесу*. 2023. № 4. С. 112–118.